GENIAKALNIO SENKAPIS

Dalius RIBOKAS

2000 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais UKM tęsė 1999 m. pradėtus Geniakalnio (Saldutiškio sen., Utenos r.) senkapio archeologinius tyrinėjimus (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 312–315). Tyrinėjimų metu buvo siekiama rasti senkapio ŠV ir ŠR kraštus.

2000 m. iškasta 12 perkasų, ištirtas 148,75 m² plotas. Rasti 34 kapai. Tik 12 jų buvo su įkapėmis. Kape 9 rasta geležinė stačiakampė sagtis, kape 11 – geležinis kriauninis peilis ir geležinė stačiakampė sagtis, kape 14 – geležinė apskrita sagtis, kape 18 – stačiakampė ir apskrita geležinės sagtys, kape 22 – geležinis kriauninis peilis ir geležinė apskrita sagtis, kape 23 – geležinis kriauninis peilis, kape 24 – odinio diržo fragmentas, geležinis kriauninis peilis ir geležinė kvadratinė sagtis, kape 28 – du žalvariniai klaustuko formos auskarai, žalvarinis burbuliuko formos kabutis, trys geležiniai spurgeliai, geležinė stačiakampė sagtis ir geležinis įtveriamasis peilis, kape 33 – geležinis kriauninis peilis, kape 35 – žalvarinis žiedas praplatinta viršutine dalimis, kape 37 – žalvarinis vienodo pločio žiedas ir žalvarinis smeigtukas.

Perkasoje 3, ariamos žemės sluoksnyje, rasta titnaginė nuoskala ir 58 lipdytų puodų šukės: 54 iš jų brūkšniuotu, 4 – lygiu paviršiumi. Perkasoje 4, ariamos žemės sluoksnyje, rastos 3 lipdytų puodų šukės brūkšniuotu paviršiumi ir titnaginės skeltės fragmentas, perkasoje 5 – lipdyto puodo šukė lygiu paviršiumi ir dvi titnaginės nuoskalos, perkasoje 8 – lipdyto puodo šukė. 16 iš jų ornamentuotos pailgomis duobutėmis. 1999 m. metalo detektoriumi žvalgytame plote, žemės paviršiuje, rastas geležinis plačiaašmenis kirvis.

2000 m. ištirtų kapų chronologija tokia: kapai 7–29 priklauso XVI a. pirmajai pusei, kapai 30–34 – XVI a. viduriui, kapai 35–41 – XVI a. antrajai pusei. Iki XVI a. vidurio Geniakalnio senkapyje mirusieji laidoti galvomis į PV. XVI a. viduryje atsiranda palaidotų galvomis į ŠV. XVI a. antrojoje pusėje jau visi mirusieji laidojami galvomis į ŠV. Perkasose 1–3 pasiektas senkapio ŠV kraštas. ŠR kraštas dar nepasiektas, nors ta kryptimi ištirta 44 m ilgio atkarpa.

Perkasose 3–5 rastos šukės (išskyrus vieną) yra iš sunaikintos I–III a. gyvenvietės. Visos perkasose 8 ir 12 rastos šukės, viena šukė iš perkasos 3 ir titnaginės skeltės fragmentas su nuoskalomis yra iš sunaikintos II tūkst. pr. Kr. antrosios pusės gyvenvietės. Atsitiktinai rastą kirvį galima datuoti XIV a.

GENIAKALNIS CEMETERY

In 2000 UME has investigated the area of 148.75 m² of Geniakalnis cemetery (Utena district), has found the 34 burials from the 16th–17th centuries, 12 of them had a few burial items. In the investigated site also were found the remains of the non-fortified settlements dated to the 2nd half of the 2nd millennium B.C. and to the 1st–3rd centuries.